

MINUSTAKO YLIOPPILAS? LUKIO-OPAS ROMANEILLE

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

SISÄLLYS

LUKIJALLE	3
MIKÄ LUKIO ON JA KAUANKO SE KESTÄÄ?	4
NUORTEN LUKIOKOULUTUS	7
AIKUISTEN LUKIOKOULUTUS	10
AMMATTITUTKINNON POHJALTA YLIOPPILAAKSI	12
MIKÄ ON OPINTOSUUNNITELMA?	14
MITEN LUKIO-OPINTOJANI ARVIOIDAAN?	14
MIKÄ ON YLIOPPILASTUTKINTO?	15
MITEN SUUNNITTELEN OPINTOJANI JA MISTÄ SAAN TUKEA?	15
MITÄ LUKIO MAKSAA?	16
MITEN HAEN LUKIOON?	18
MITEN VOISIN VALMENTAUTUA LUKIO-OPINTOJA VARTEN?	19
ENTÄ JOS LUKIO KESKEYTYY?	20
ONKO PERINTEISELLE LUKIO-OPISKELULLE VAIHTOEHTOJA?	21
MITÄ TARKOITTAÄ...?	22
LISÄTIETOA	23

LUKIJALLE

Tämä lukio-opas on suunnattu romaninuorille, jotka pohtivat peruskoulun jälkeisiä opintojaan. Myös niiden aikuisten romanien, jotka haluaisivat suorittaa ylioppilastutkinnon, kannattaa perehtyä oppaaseen. On toivottavaa, että myös lukiota harkitsevien nuorten ja aikuisten läheiset tutustuvat tekstiin. Oppaan sisältö perustuu Opetushallituksen ja Oulun kaupungin tuottamaan samannimiseen julkaisuun vuodelta 2015.

Peruskoulun päättyessä moni nuori miettii vielä omaa tulevaisuuden alaansa, ja lukio on hyvä vaihtoehto. Romaniväestön keskuudessa ammatillinen koulutus on tähän saakka ollut suosituempaa kuin lukiokoulutus. Suomessa noin puolet peruskoulun päättävistä nuorista aloittaa opiskelun lukioissa. Haluaisitko sinä olla heidän joukossaan?

Tästä oppaasta on hyötyä myös sinulle, joka suunnittelet opintojesi jatkamista tauon jälkeen. Lukio-opintojen kautta hankittu yleissivistys ja ylioppilastutkinto avaavat ovet monipuolisiin jatko-opintoihin.

Tämän oppaan tarkoituksena on rohkaista sinua nuori tai varttuneempi ajatukseen, että juuri sinulla on kaikki mahdollisuudet avoinna edessäsi. Voit rohkeasti harkita lukiota vahvana vaihtoehtona opintojesi jatkamiselle. Lukioon mahtuu tälläkin hetkellä monen eri kulttuurin ja ikäluokan edustajia. Aiemmat koulu-kokemukset, ikä tai vaikkapa pukeutuminen eivät ole esteenä tulevaisuuden suunnitelmillesi.

Lukio-opinnot eivät hävitä omaa romani-identiteettiäsi. Romanit ovat vähemmistönä aina osanneet luovia ja sopeutua erilaisiin olosuhteisiin menettämättä identiteettiään. Opinnot eivät muuta persoonaasi, vaan antavat sille uudenlaista ulottuvuutta.

Saste aven aro gymnasium!
Tervetuloa lukioon!

MIKÄ LUKIO ON JA KAUANKO SE KESTÄÄ?

Lukio on yleissivistävä toisen asteen oppilaitos, jonne on mahdollista pyrkiä, kun olet suorittanut peruskoulun tai oppivelvollisuuden. Nuorten lukioon haetaan yleensä suoraan peruskoulun jälkeen ja aikuislukioon mennään täysi-ikäisenä. Lukio-opiskelun päämääränä on yleisesti ylioppilastutkinnon suorittaminen ja siten valmistuminen ylioppilaaksi. Pääsääntö on, että lukioista jatketaan opiskelua ammattikorkeakouluun tai yliopistoon. Vastaavasti ammatillisista oppilaitoksista lähdetään jatko-opiskelemaan ammatikorkeakouluun tai mennään suoraan työelämään.

Lukio kestää 2–4 vuotta, kolmen vuoden opiskeluaika on yleisin. Jokainen opiskelija etenee omaa tahtiaan opintosuunnitelmansa mukaisesti. Luokattomassa lukiossa opintojen eteneminen ei ole sidottu vuosi- luokkiin, kuten esimerkiksi peruskoulussa. Lukiossa ei siis ole varsinaisia luokkia, vaan opetusryhmiä.

Lukion lukuvuosi on jaettu jaksoihin, joita on 5–6 lukuvuodessa. Yhdessä jaksossa suoritetaan yleensä 4–6 oppiaineen kurssia. Kullakin jaksolla on oma lukujärjestyksensä. Jaksojen aikana opiskelumäärä voi vaihdella riippuen valittujen kurssien määrästä. Jos valitset paljon valinnaisia kursseja, koulupäivät voivat olla pidempiä. Koulupäivät ja lomapäivien ajankohdat määritellään paikkakuntaakohtaisesti.

LUOTA ITSEESI

”Olen Soraja Bollström, lukion käynyt nuori nainen Pohjois-Karjalasta. Kirjoitin ylioppilaaksi Kiteen lukioista keväällä 2016. Minulle on aina ollut itsestään selvää kouluttautua ja päästä aktiivisesti työelämään. Peruskoulusta päästyäni hain lukioon, sillä en tiennyt mihin ammattiin tulevaisuudessa haluaisin. Sain lukiossa aikaa miettiä, missä olen hyvä ja mitä tulevaisuudelta haluan. Suurin osa ystävistäni meni lukioon ja sekin oli yksi hyvistä syistä hakea sinne.

Toisaalta minua pelotti, riittäisikö motivaationi käydä lukio loppuun asti tai pärjäisinkö siellä, koska opiskelu on ollut minulle aina vaikeaa. Pitäisi jaksaa keskittyä ja tehdä töitä sen eteen silloinkin, kun mukavampaa tekemistä on tarjolla, eli usein. Kävin lukiota neljä vuotta ja se oli minun kohdallani hyvä päätös. Sain koulu-päivistä vähän lyhyempiä, pystyin jakamaan opintoja tasaisesti ja jaksoin paremmin keskittyä opiskeluun. Sen avulla sain myös jaettua ylioppilaskirjoitukset kolmeen erään. Oli tärkeää saada myös enemmän aikaa olla sairaan äidin tukena kotona ja harrastaa tärkeitä asioita kuten musiikkia.

Olin aktiivisesti mukana koulun musiikkiryhmissä ja sitä kautta pääsin moniin erilaisiin projekteihin mukaan. Kävimme mm. steelbandin kanssa keikkamatkalla Saksassa ja Kanadassa. Tuollaiset yhteiset projektit ja tekemiset opiskelun rinnalla olivat todella tärkeitä, koska ne tukivat viihtyvyyttäni koulussa.

”Sain lukiossa aikaa miettiä, missä olen hyvä ja mitä tulevaisuudelta haluan. Suurin osa ystävistä meni lukioon ja sekin oli yksi hyvistä syistä hakea sinne.”

Viimeinen vuoteni lukiossa oli todella vaikea ja paineet ylioppilastodistuksen saamisesta kasvoivat. Äitini kuoli pari viikkoa lukuvuoden alkamisen jälkeen. Syksyn kirjoitukset jaksoin vielä hoitaa, mutta sen jälkeen alkoi väsymys painaa. Olin jättänyt vaikeimmat aineet viimeiseen kevääseen ja niihin valmistautuminen ahdisti. En jaksanut käydä enää koulussa, opiskeluun ei ollut mitään motivaatiota ja meinasin luovuttaa, koska kaikki tuntui liian vaikealta. Sain tukea ystäviltä ja läheisiltä ihmisiltä, he auttoivat minua valmistautumaan kirjoituksiin ja tukivat kaikessa. Henkilökohtainen uskoni antoi minulle paljon apua ja voimia. Kaikki kääntyi parhain päin ja kirjoitukset menivät läpi. Sain ylpeänä laittaa valkolakin päähäni. Lukioista valmistumisen jälkeen hain opiskelemaan nuoriso-ohjaajaksi ja

valmistun ihan pian. Haluan tehdä nuorisotyötä ja oman esimerkkini kautta vaikuttaa, tukea ja kannustaa nuoria. Lukio antoi minulle hyvät valmiudet jatkoon.

Sinulle, joka mietit lukio-opintoja, haluan sanoa, että luota itseesi. Tee töitä haluamasi eteen ja pidä tavoitteestasi kiinni. Ole aktiivinen ja hanki itsellesi kontakteja, jotka voivat tukea sinua opinnoissasi. Opiskelun ohella pidä huolta myös jaksamisestasi. Tee asioita, joista tykkäät ja joissa olet hyvä. Vaikka asiat tuntuivat vaikeilta, niin muista, että kaikki järjestyy kyllä. Se riittää, että teet parhaasi. Kannustavin terveisin!”

Soraja Bollström, 21 vuotta

NUORTEN LUKIOKOULUTUS

Nuorten lukiokoulutuksessa täytyy suorittaa vähintään 75 kurssia lukion päättötodistusta varten.

Kurssit jakautuvat pakollisiin, syventäviin ja koulukohtaisiin kursseihin. Kaikille lukiolaisille yhteisiä, pakollisia kursseja pitää lukion aikana opiskella vähintään 47. Syventävät kurssit ovat opiskelijalle valinnaisia ja niitä täytyy sisällyttää opiskeluohjelmaan vähintään 10 lukioaikana. Lisäksi on olemassa valinnaisia koulukohtaisia kursseja, joita voit valita omien kiinnostuksen kohteiden mukaan. Koulukohtaiset kurssit liittyvät koulujen omiin painotuksiin.

YHTEENSÄ VÄHINTÄÄN 75 KURSSIA

Pakolliset kurssit (kaikille samat)

- Vähintään 47 kurssia

Valtakunnalliset syventävät kurssit

- Vähintään 10 kurssia

Koulukohtaiset kurssit

- Koulujen erityispainotusten mukaan

Esimerkiksi musiikissa pakollisia kursseja on 1 ja valtakunnallisia syventäviä kursseja 2, joiden lisäksi voi olla valinnaisia koulukohtaisia kursseja.

YLEISTIETO AUTTAA AINA

”Olen kotoisin Sievistä, Pohjois-Pohjanmaalta. Sievissä kävin myös lukion, ja kirjoitin ylioppilaaksi 2008. Lukion jälkeen työskentelin usealla alalla, mm. koulupastorina sekä kaupan kassalla ja nyt haaveena on valmistua seurakuntatyöntekijäksi Suomen Teologi-sesta opistosta.

Mietin lukiota vahvimpana vaihtoehtona yläasteen päättyessä. Osasyynä oli halu jatkaa opiskelua eteenpäin, vaikkakaan en vielä silloin tiennyt mikä ammatti olisi sopivin. Lukio antoi sopivasti jatkoaikaa tulevaisuuden suunnitelmien tekemiseen.

Lisäksi sain hyviä työkaluja opiskeluun. Lukiossa opin tekemään erilaisia tutkielmia ja muutenkin minulle muodostui erilaisia opiskelutekniikoita. Laaja yleistieto auttaa aina uusien, tärkeiden taitojen ja tiedon oppimisessa. Esimerkiksi opiskellessani myöhemmin raamattukoulussa, tuntui paljon helpommalta, kun oli valmiudet opiskeluun.

Suosittelen ehdottomasti lukio-opiskelua romaneille. On turha ajatella, etteikö pärjäisi opiskeluissa. Uskon, että ihmisellä on yleisesti ottaen valmiudet oppia lähes mitä vain panostamalla siihen ja tekemällä töitä. Lisäksi lukio antaa hyvin paljon uusia mahdollisuuksia tulevien opiskelujen kannalta. Ei muuta kuin eteenpäin!”

Roni Lindberg, 28 vuotta

”Lukio antoi sopivasti
jatkoaikaa tulevaisuuden
suunnitelmien tekemiseen.”

MITÄ OPPIAINEITA LUKIOSSA OPISKELLAAN?

Lukion tuntijako tarkoittaa opetukseen käytettävän ajan jakamista eri oppiaineiden ja aineryhmien opetukseen sekä opinto-ohjaukseen. Taulukossa näkyy valtakunnallinen lukion tuntijako, jota käytetään nuorten lukiokoulutuksessa. Taulukosta voit nähdä mitä oppiaineita nuorten lukiossa opiskellaan.

NUORTEN LUKIOKOULUTUKSESSA KÄYTETTÄVÄ VALTAKUNNALLINEN TUNTIJAKO

OPPIAINE TAI AINERYHMÄ	PAKOLLISET KURSSIT	SYVENTÄVINÄ OPINTOINA TARJOTTAVIEN VALTAKUNNALLISTEN KURSSIEN MÄÄRÄ
Äidinkieli ja kirjallisuus	6	3
Kielet		
A-kieli (perusopetuksen vuosiluokilta 1-6 alkava kieli)	6	2
B1-kieli (perusopetuksen vuosiluokilta 7-9 alkava kieli)	5	2
Muut kielet (ylimääräinen A-kieli, B2- ja B3-kielet)		8+8
Matematiikka		
Yhteinen opintokokonaisuus	1	
Lyhyt oppimäärä	5	2
Pitkä oppimäärä	9	3

OPPIAINE TAI AINERYHMÄ	PAKOLLISET KURSSIT	SYVENTÄVINÄ OPINTOINA TARJOTTAVIEN VALTAKUNNALLISTEN KURSSIEN MÄÄRÄ
Ympäristö- ja luonnontieto		
Biologia	2	3
Maantiede	1	3
Fysiikka	1	6
Kemia	1	4
Humanistis-yhteiskunnalliset tieteet		
Filosofia	2	2
Psykologia	1	4
Historia	3	3
Yhteiskuntaoppi	3	1
Uskonto/elämäkatsomustieto	2	4
Terveystieto	1	2
Taito- ja taideaineet	5	
Liikunta	2	3
Musiikki	1–2	2
Kuvataide	1–2	2
Opinto-ohjaus	2	
Teemaopinnot		3
Pakolliset kurssit	47–51	
Syventävät kurssit	Vähintään 10	
KURSSIT YHTEENSÄ	VÄHINTÄÄN 75	

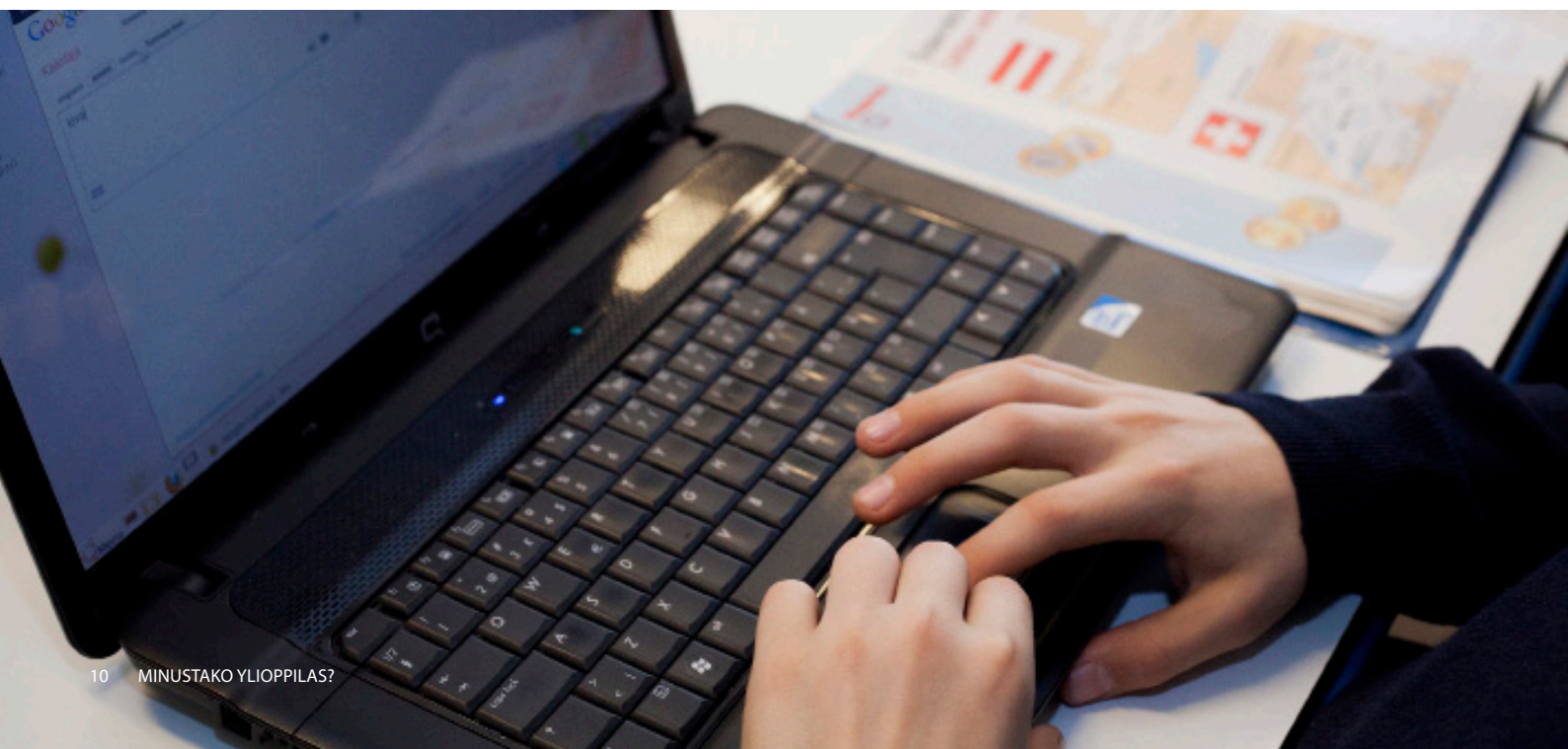
AIKUISTEN LUKIOKOULUTUS

Lukion voi suorittaa myös aikuislukiossa. Aikuisten lukiokoulutuksessa voidaan suorittaa lukion oppimäärä, ylioppilastutkinto, yksittäisten oppiaineiden oppimääriä tai korottaa aiemmin saatuja lukioarvosanoja. Aikuisten lukiokoulutuksessa voi kerrata ja täydentää aikaisempia tietojaan, parantaa yleissivistystään tai suorittaa loppuun aiemmin aloitettuja lukio-opintojaan ja siten parantaa mahdollisuuksiaan päästä ammattikorkeakouluihin ja yliopistoihin. Alle 18-vuotias voidaan ottaa aikuisten lukiokoulutukseen vain erityisestä syystä.

Aikuisten lukiokoulutus sisältää vähintään 44 kurssia. Jokaiselle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma. Opetusta toteutetaan monimuotoisesti luokka- ja etäopiskeluna sekä itsenäisenä opiskeluna. Monissa aikuislukioissa opiskelu tapahtuu iltaisin, mutta suuremmilla paikkakunnilla on tarjolla myös päiväryhmiä. Aikuisopiskelijan kannattaa kysyä lukio-opiskelun mahdollisuutta myös paikallisesta nuorten lukiosta tai kansanopistosta. Aikuisten lukio-koulutukseen voi hakea suoraan oppilaitokseen milloin tahansa lukuvuoden aikana.

Lisätietoa löydät osoitteesta:

www.aikuislukiot.fi

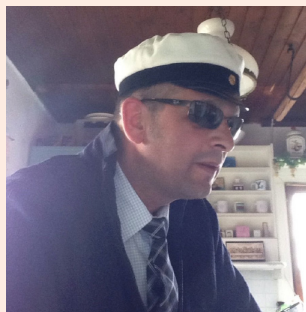
AIKUISTEN LUKIOKOULUTUKSESSA KÄYTETTÄVÄ VALTAKUNNALLINEN TUNTIAJOKOTAULUKKO

OPPIAINE TAI AINERYHMÄ	PAKOLLISET KURSSIT	SYVENTÄVÄT VALTAKUNNALLISET KURSSIT
Äidinkieli ja kirjallisuus	5	1
Kielet		
A-kieli (perusopetuksen vuosiluokilta 1-6 alkava kieli)	6	2
B1-kieli (perusopetuksen vuosiluokilta 7-9 alkava kieli)	5	2
Muut kielet		6
Matematiikka		
Yhteinen opintokokonaisuus	1	
Lyhyt oppimäärä	5	2
Pitkä oppimäärä	9	3
Luonnontieteelliset opinnot	5	
Biologia	1-2	
Maantiede	1-2	
Fysiikka	1-2	
Kemia	1-2	
Humanistis-yhteiskunnalliset ja katsomukselliset opinnot	6	7
Filosofia	1	
Psykologia		2
Historia	2	
Yhteiskuntaoppi	2	
Uskonto/elämänkatsomustieto	1	
Teemaopinnot		1
KURSSIT YHTEENSÄ	VÄHINTÄÄN 44	

AMMATTITUTKINNON POHJALTA YLIOPPILAAKSI

Ylioppilastutkintoon voi osallistua ammattitutkinnon perusteella, jos ammatillinen tutkinto on edellyttänyt vähintään 2,5 vuoden opintoja. Kahden vuoden ammatillisen tutkinnon suorittaneelta vaaditaan, että hän on opiskellut vähintään kaksi pakollista lukiokurssia niissä oppiaineissa, joiden kokeisiin hän haluaa osallistua. Jos kyseisessä oppiaineessa ei ole pakollisia kursseja, vaaditaan kaksi lukiokurssia kyseisestä oppiaineesta. Oppisopimuskoulutuksen suorittaneelle ylioppilastutkintolautakunta määrää lisäopintoja lukion oppiaineista, jotka täytyy suorittaa ennen ylioppilastutkinnon koeoikeuden saamista. On kuitenkin suositeltavaa opiskella ainakin joitakin ylioppilastutkintoaineen kursseja, jos haluaa menestyä kohtuullisesti ylioppilaskirjoituksissa. Monet suorittavatkin koko oppiaineen oppimäärän.

Ammatillista tutkintoa suorittavan on mahdollista osallistua myös samanaikaisesti ylioppilastutkinnon kokeisiin. Tällöin hän voi saada sekä ammatillisen tutkinnon että ylioppilastutkinnon todistukset, eli suorittaa kahden tutkinnon opinnot. Jos ammatillista tutkintoa suorittava opiskelee kaikki lukio-opiskelijalta vaadittavat kurssit, hän saa myös lukion päättötodistuksen.

"Oli hienoa ylittää ja yllättää itsensä. Mä pystyin siihen."

YLITÄ ODOTUKSET

"Valmistuin Kaarinan aikuislukioista vuonna 2001. Suoritin kolme tutkintoa: ammatinopinnot, koko lukion oppimäärän sekä ylioppilastutkinnon.

Opiskelujen lomassa nälkä kasvoi ja näin, että pystyn siihen mihin muutkin. Halusin saavuttaa jotakin ja olin valmis tekemään työtä sen eteen. Oli hienoa ylittää ja yllättää itsensä. Mä pystyin siihen.

En ainoastaan suosittele vaan haastan ylittämään odotukset, jotka nousevat ehkä omasta vähättelystä lukiossa pärjäämisen suhteen tai ympäristön luoman ajatuksen "susta ei oo kuitenkaan mihinkään nyt eikä koskaan". Sinusta on! Minusta on! Meistä kaikista on, jos tahdomme ja olemme valmiit tekemään sen eteen työtä. Sivistys – olkoon se sydämen sivistystä tai tietoon perustuvaa sivistystä ei työnnä syrjään sinussa olevaa minää, sitä mustalaispoikaa tai -tyttöä, vaan paremminkin vahvistaa sitä KUKA SINÄ OLET."

Mertsu "Medi" Ärling, 45 vuotta, Helsinki

MIKÄ ON OPINTOSUUNNITELMA?

Opintosuunnitelma on opiskeluasi koskeva kokonaissuunnitelma. Siihen kirjataan mitä kursseja käyt minäkin vuonna ja missä tahdissa suoritat lukion. Opintosuunnitelmaa voidaan muuttaa lukioaikana ja voit myös itse säädellä sekä suunnitelman sisältöä että sen läpiviemiseen tarvittavaa aikaa. Opintosuunnitelma kirjataan esimerkiksi internetissä toimivaan Wilma-ohjelmaan. Wilma voi olla sinulle tuttu jo peruskoulusta mutta lukiossa sitä käyttää opiskelija itse. Wilma on reaaliaikainen postilaatikko, jonne päivittyvät mm. koetulokset. Wilmassa opiskelija valitsee kurseja, seuraa kurssisuorituksiaan, laittaa viestejä opettajille opiskeluun liittyvissä asioissa tai vaikkapa ilmoittautuu uusintakokeeseen. Opettajat päivittävät Wilman kautta mm. arvioinnit ja poissaolot, ilmoittavat kurssitietoja ja viestivät opiskelijoiden ja huoltajien kanssa. Myös huoltajat voivat seurata ja selvittää Wilman kautta opiskelijan poissaoloja, viestiä opettajien kanssa ja lukea koulun tiedotteita. Jokainen opiskelija saa Wilman käyttöä varten omat henkilökohtaiset tunnukset ja ohjeet kirjautumista varten.

MITEN LUKIO-OPINTOJA ARVIOIDAAN?

Arviointi perustuu mahdollisiin kirjallisiin sekä suullisiin kokeisiin, opintojen edistymisen jatkuvaan havainnointiin sekä opiskelijan tietojen ja taitojen arviointiin ja aktiivisuuteen. Jokainen kurssi arvioidaan erikseen. Arvioinnin tarkoituksena on ohjata ja kannustaa opiskelijaa sekä antaa hänelle palautetta edistymisestä ja oppimistuloksista.

Jaksoarvostelu on jokaiselle opiskelijalla erilainen. Jaksotodistukseen merkitään käymäsi kurssit, saamasi arvosanat sekä poissaolosi. Arvostelu annetaan jokaisen jakson jälkeen. Uusintakuulustelussa opiskelija voi yrittää parantaa hylätyn kurssin arvosanaa uusintakokeella. Uusintakuulustelujen käytännöt ovat koulukohtaisia.

Oppiaineen päättöarvosana muodostuu pakollisten ja syventävien kurssien keskiarvosta.

MIKÄ ON YLIOPPILASTUTKINTO?

Ylioppilastutkinto on lukion päättövaiheessa suoritettava tutkinto. Tutkintoon kuuluu neljä koetta, joista äidinkielen koe on kaikille pakollinen. Sen lisäksi tutkintoon osallistuva valitsee kolme koetta ryhmästä, johon kuuluvat toinen kotimainen kieli, yksi vieras kieli, matematiikka ja jokin reaaliaine. Näiden lisäksi voi kirjoittaa yhden tai useamman ylimääräisen kokeen. Ylioppilastutkinnon voi suorittaa yhdellä kertaa tai hajauttaa enintään kolmeen kertaan 1,5 vuoden aikana. Hylätyn pakollisen kokeen saa uusia kaksi kertaa seuraavan kolmen tutkintokerran aikana. Hylätyn ylimääräisen kokeen saa uusia kaksi kertaa ilman aikarajaa. Hyväksytyn kokeen saa uusia ilman aikarajaa kerran.

Ylioppilastutkinto on maksullinen, maksut koostuvat 14 euron perusmaksusta sekä 28 euron koekohtaisesta maksusta (vuoden 2018 tiedot). Näiden lisäksi tutkintoon voi mahdollisesti liittyä muitakin maksuja. Tutkimaksut, tutkintoon ilmoittautumisen tarkat päivämäärät sekä muut tarpeelliset tiedot tutkinnosta löydät osoitteesta www.ylioppilastutkinto.fi sekä suoraan oppilaitoksista.

Ylioppilastutkintoa kehitetään koko ajan. Keväästä 2019 lähtien ylioppilastutkinto tulee olemaan kokonaan sähköinen. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että kokelaat käyttävät tietokonetta suorittaessaan tutkintoa.

MITEN SUUNNITTELEN OPINTOJANI JA MISTÄ SAAN TUKEA?

Opiskelija voi suunnitella opintojaan itsenäisesti, mutta hänellä on lain säätämä oikeus ja mahdollisuus saada ohjausta opiskeluun ja oppimiseen. Opiskeluhoito sisältää koulussa tapahtuvan opinto-ohjauksen ja opiskeluterveydenhuollon. Ohjaukseen voivat osallistua opinto-ohjaaja, ryhmäohjaaja, eri aineiden opettajat ja rehtori. Lisäksi nuorella opiskelijalla on mahdollisuus koulukuraattorin, koulupsykologin ja erityisopettajan tukeen. Kaiken tämän tuen ja palveluiden tarkoituksena on auttaa opiskelijaa oppimisen vaikeuksissa, sosiaalisen ja psyykkisen hyvinvoinnin eri alueilla, kuten elämäntilanteisiin ja ihmissuhteisiin liittyvissä kysymyksissä. Tarkempaa tietoa palveluista saa lukiodien opinto-ohjaajilta ja rehtoreilta.

MITÄ LUKIO MAKSA?

Lukioissa ei ole lukukausimaksuja. Ruokailu koulu-päivinä on maksuton, samoin opiskeluterveydenhuolto. Lukio-opiskelusta kertyvät tyypillisimmät kulut syntyvät:

- oppikirjoista ja digitaalisesta opiskelumateriaalista
- tarvittavista työvälineistä ja tarvikkeista, kuten kynät, kumit, viivaimet, konseptipaperit, vihott
- opiskelussa tarvittavista digitaalisista laitteista, kuten graafinen laskin, kannettava tietokone ja muistitikut.

Opetushallitus selvitti vuonna 2017 lukiosta aiheutuvia kustannuksia opiskelijoille ja heidän perheilleen. Lukiossa opiskelun ajalta kokonaiskustannukset ovat keskimäärin 2 500 euroa, kun opiskeluun soveltuvan kannettavan tietokoneen hinnaksi arvioidaan 600 euroa.

Digitaalisten oppimateriaalien hinnat ovat painettuja oppikirjoja edullisemmat, mutta niitä ei voi ostaa käytettynä, kuten painettuja oppikirjoja. Yleisin tapa säästää kuluissa onkin hankkia oppikirjat käytettynä.

Nuorten lukiokoulutuksessa oleva voi hakea päätoimista lukio-opiskelua varten opintotukea, joka koostuu opintorahasta ja opintolainan valtiontakauksesta. Opintorahan määrään vaikuttaa taloudellisen tilanteen lisäksi opiskelijan ikä, asumismuoto ja siviilisääty. Itsenäisen taloutensa muodostavat opiskelijat siirtyivät yleisen asumistuen piiriin 1.8.2017.

Alle 17-vuotias ei voi saada opintorahaa, mutta voi tiettyin ehdoin saada opintolainan valtiontakauksen ja yleistä asumistukea. Lapsilisä voidaan poikkeuksellisesti maksuvaatimuksella maksaa nuorelle itselleen, jos hän asuu kodin ulkopuolella opiskelun takia.

Koulumatkakustannukset täytyy maksaa itse, mutta niihin voi saada tukea, jos koulumatka on vähintään 10 km ja kustannukset ylittävät 54 euroa kuukaudessa (lukuvuoden 2016–2017 tiedot).

Aikuislukiolaiset eivät voi saada opintotukea.

Tarkempia ohjeita sekä tukien hakemuslomakkeita saa koulujen kansliasta, KELAn paikallistoimistoista ja verkkosivuilta www.kela.fi/opintotuki www.opintopolku.fi

LISÄÄ USKOTTAVUUTTA TYÖMARKKINOILLA

”Olen kotoisin Nurmijärveltä, mutta olen asunut suurimman osan aikuisikääni Helsingissä. Nuoruusvuosinani matkustelimme vanhempieni työn perässä melko paljon. Uskon, että tämä oli yksi maailmankatsomustani avartava sekä kielitaitoani parantava tekijä. Aloitin lukion Nurmijärvellä, Rajamäen yhteiskoulussa vuonna 1995. Lukion toisena vuonna asuimme perheenä Virossa yli puolen vuoden ajan, mutta pysyin opiskelutahdissa mukana ahkeran kotiopiskelun ja tenttimisen avulla. Muutimme Helsinkiin vuonna 1997 ja valmistuin Apollon yhteiskoulusta ylioppilaaksi vuonna 1998.

Lukion aloittaminen ei ollut minulle aikoinaan itsestään selvä ajatus. Äitini vaikutti päätökseeni kuitenkin positiivisella tavalla. Hän perusteli ylioppilastutkinnon tärkeyttä yleissivistyksen perustana, mutta myös arkisilla syillä. Peruskoulun päätyttyä asuisin vielä kotona ja aika tulisi käyttää hyödyksi. Opiskelu antaisi parhaimmat eväät tulevaisuutta varten.

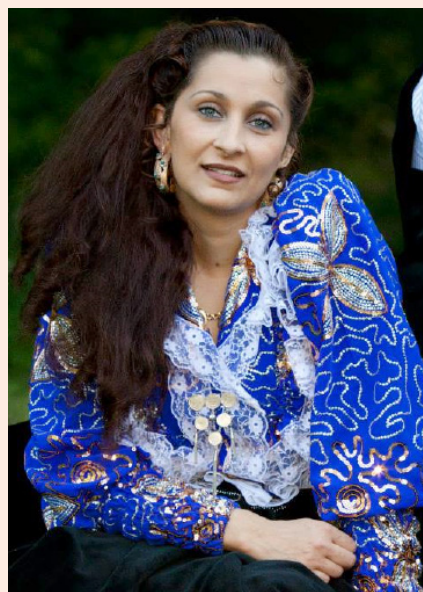
Ensimmäisen viikon kävin koulua itku silmässä. Olin tuohon aikaan niitä harvoja romanityttöjä, jotka jatkoivat peruskoulun jälkeen lukioon. Meitä oli koko Suomessa niihin aikoihin yhteensä ehkä viisi lukiossa opiskelevaa romania. Ei ollut aina helppoa selittää muille romani-nuorille, miksi ”tuhlaan aikaani” lukiossa, kun olisin voinut hakeutua suoraan ammatilliseen koulutukseen. Vähitellen olin kuitenkin ymmärtänyt, että lukio-opiskelu tarjosi yhteiskunnallista tietoutta ja ymmärrystä siitä, kuinka palvelujärjestelmämme toimii. Opin myös löytämään vahvuuksiani, kirjoittamaan paremmin ja myös perustelemaan mielipiteitäni. Kaikki tämä toimi äärimmäisen tärkeänä pohjana tulevaisuuden töissäni. Huomasin myös, kuinka ylioppilastodistukseni yllätti usein työnantajat positiivisesti. Olen kehittynyt ja saanut mahdollisuuden kokeilla hyvin erilaisia työaloja. En usko, että olisin saanut samanlaisia mahdollisuuksia jatko-opiskeluun sekä työkokemuksen karttumiseen ilman lukion päästötodistusta.

Nykyisin olen 38-vuotias ja asun tällä hetkellä Vantaalla. Viime vuosina olen opiskellut akateemisen teologisen tutkinnon ja sen ohella tehnyt jatkuvasti vuodesta 1998 lähtien media-alan töitä viestinnässä, tiedotuksessa, toimittamisessa sekä tutkivassa journalismissa. Olen hakenut työkokemusta myös sosiaalialalta suunnittelun, kehittämisen sekä käytännön asiakastyön toteuttajana vuosien ajan.

Suosittelen lukiota romaneille monestakin eri syystä. Toivoisin näkeväni yhä enemmän romaneja, jotka lukiopohjan antamien valmiuksien avulla opiskelevat akateemisessa maailmassa ja korkeamman asteen tutkintoja. Koulutustason nouseminen takaa mahdollisuuden sille, että saamme näkyvyyttä yhteiskuntamme vaikuttavissa ammateissa sekä mahdollisuuden tarjota osaamistamme eri aloilla. Koulutus takaa mahdollisuudet paremmalle palkkaluokitukselle tulevaisuuden työssä ja toimii esimerkkinä myös tuleville sukupolville.

"Lukion aloittaminen ei ollut minulle aikoinaan itsestään selvä ajatus. Äitini vaikutti päätökseeni kuitenkin positiivisella tavalla."

Romaneilla on nyky-yhteiskunnassamme mahdollisuudet kouluttautua ja tämä ei sulje pois rikasta romanikulttuuriamme. Voimme ylpeinä kohottaa kansallista itsetuntoamme ja kokea samalla olevamme tasavertaisia sekä pärjääviä suomalaisia. Romaneilla on lahjakkuutta, joka tulisi tunnistaa ja sanoittaa. Kansallisten ominaisuuksien etsiminen ja yleistäminen on aina kyseenalaista, mutta uskaltaisin väittää, että tunneäly, sitkeys ja luovuus yhdistävät monia romaninuoria. Motivoinnin, yhteisön tuen ja kovan työn avulla opiskelu onnistuu ja tuloksia on mahdollista saavuttaa.

Työmarkkinoilla kilpailu on entistä kovempaa ja silloin koulutusta arvostetaan entistä enemmän. Romani-taustamme voi ehkä olla hidaste työllistymispolulla, mutta lukiokoulutuksen antama pohja lisää uskottavuuttamme työmarkkinoilla."

Miriam Schwartz, 38 vuotta

MITEN HAEN LUKIOON?

NUORILLE TARKOITETTUUN
LUKIOKOULUTUKSEEN HAETAAN YHTEISHAUSSA
INTERNETIN KAUTTA OSOITTEESSA
www.opintopolku.fi

Hakuaika on vuosittain helmi-maaliskuun vaihteessa. Yhteishaussa voi hakea viiteen eri opiskelupaikkaan. Hakutoiveet ja -järjestykset ovat sitovia, joten kannattaa miettiä järjestys tarkasti. Yhteishakulomakkeen lisäksi joissakin lukioissa on käytössä lukion oma ainevalintakortti, jolloin on käytettävä myös sitä. Ainevalintakortin saa lukion kansliasta tai koulun kotisivuilta. Ensimmäiselle hakutoivesijalle asetetun lukion ainevalintakortti palautetaan oman peruskoulun opinto-ohjaajalle.

Lukioon haetaan peruskoulun päättötodistuksella tai muulla vastaavalla todistuksella. Opiskelijavalinnoissa noudatetaan valtioneuvoston asetusta yhteishausta ja asetusta lukion opiskelijaksi ottamisen perusteista. Opiskelija valitaan siihen lukioon, johon hänen päättötodistuksensa keskiarvo/pisteet riittävät. Opiskelijat valitaan lukioihin haun päätyttyä ja tulokset julkaistaan vuosittain kesäkuussa. Yhteishaun tuloksesta ilmoitetaan hakijalle kirjeitse. Koulutus alkaa elokuussa.

AIKUISOPISKELIJA VOI HAKEA SUORAAN
OPPILAITOKSEEN.

Aikuislukiossa ei ole peruskoulun päättötodistuksen minimikeskiarvo-vaatimusta, kuten useimmissa nuorten lukioissa. Opiskelut voi aloittaa myös kesken lukuvuoden aina uuden jakson alkaessa.

Apua lukiohakuun saat koulusi opinto-ohjaajalta tai vastaavasti TE-toimistosi asiantuntijalta. Hyvinä apuna toimii myös:

www.opintopolku.fi

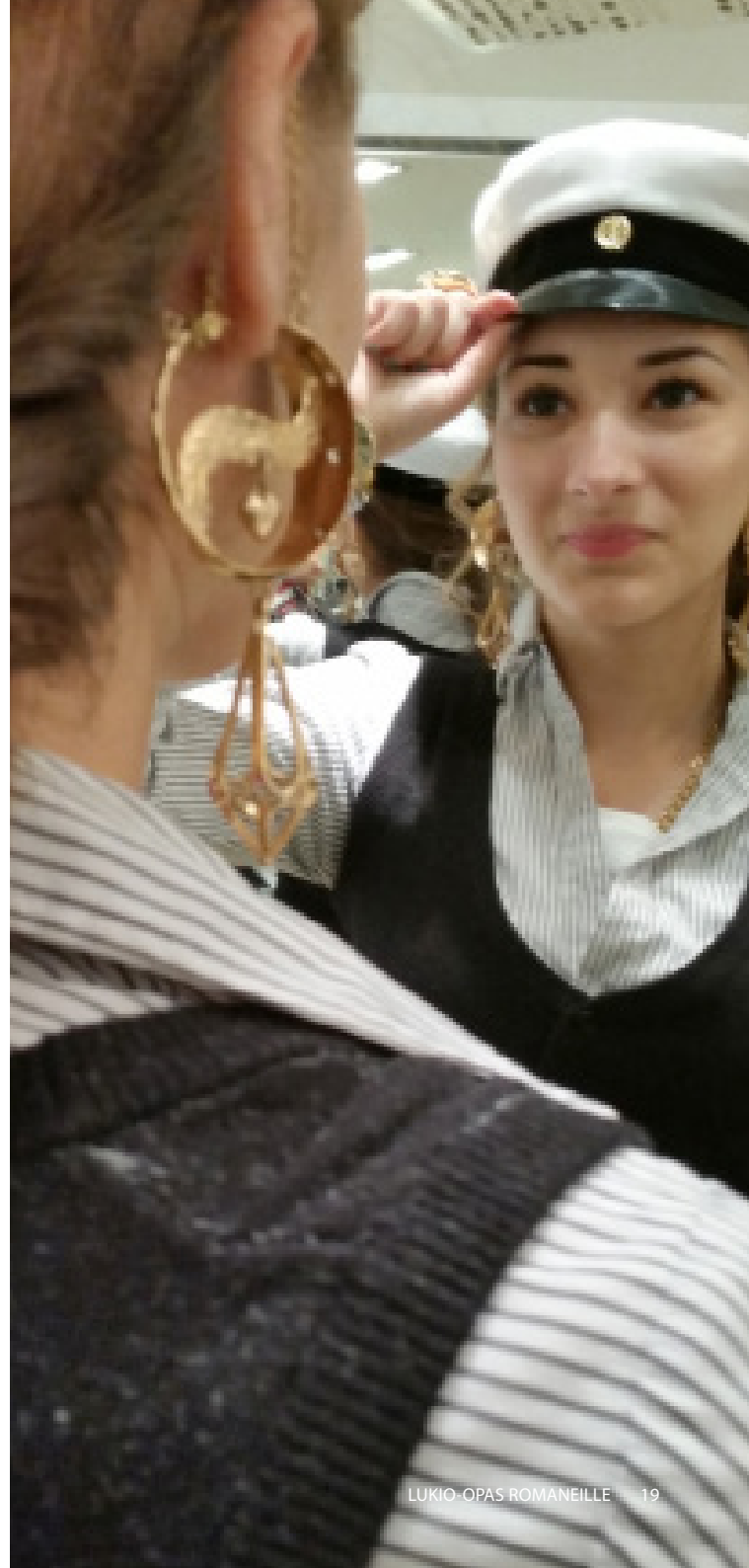
Tarvittaessa saat puhelinneuvontaa Opintopolun hakuneuvonnasta. Yhteystiedot ja tarkemmat soittajat löytyvät Opintopolun kotisivuilta.

MITEN VOISIN VALMENTAUTUA LUKIO-OPINTOJA VARTEN?

Paras tapa valmentautua lukioon on suorittaa perusopetus hyvin. Voit kuitenkin tarvittaessa valmentautua opintoihin monin eri tavoin. Jos olet kiinnostunut lukio-opiskelusta mutta peruskoulun päättötodistuksesi keskiarvo ei riitä lukiokoulutukseen tai koet opiskelun lukiossa vielä liian haasteelliseksi, lukiokoulutukseen valmistava koulutus voi olla silloin hyvä vaihtoehto.

Lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa sinun on mahdollista kerrata perusasteen opintoja ja parantaa peruskoulun päättötodistuksen arvosanoja sekä opiskella lukiokoulutukseen valmistavia kursseja ja lukiokursseja. Koulutusta tarjoavat muun muassa aikuislukiot sekä kansanopistot.

Lisätietoa oman paikkakuntasi lukiokoulutukseen valmistavasta koulutustarjonnasta saat opinto-ohjaajaltasi, TE-toimistosta, sosiaalitoimesta, Internetistä tai suoraan oppilaitoksista. Kysy rohkeasti lisätietoa ja etsi oma vaihtoehtosi koulutustarjonnasta – se parantaa jatko-opiskelumahdollisuuksiasi ja edistää pääsyäsi lukioon!

ENTÄ JOS LUKIO KESKEYTYY?

Innostuksesta ja ahkeruudesta huolimatta elämässä on joskus tilanteita, jolloin kaikki suunnitelmat menevät uusiksi, eivätkä voimavarat riitä opiskelun jatkamiseen. Saattaa tuntua masentavalta, jos joutuu keskeyttämään hyvinkin pitkällä olevat opinnot.

Lopettamispäätöstä ei kannata tehdä hätiköiden. Jos kysymyksessä on elämäntilanteen aiheuttama uupumus, voi sairausloma auttaa. Taloudellisissa vaikeuksissa kannattaa selvittää kaikki mahdollinen saatavissa oleva apu. Jos taas opinnot eivät tahdo sujua, kannattaa rohkeasti etsiä apua koulun antamista tukitoimista ja henkilökohtaisen tuen mahdollisuudesta. Myös opiskelutoverien vertaistuki, tai esimerkiksi tuttavapiiristä löytyvä osaaminen, voivat olla merkittävänä apuna.

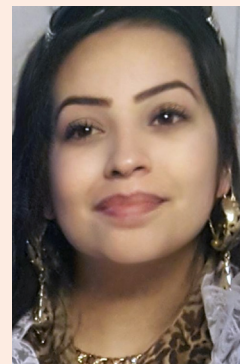
Jos lukio-opinnot kaikesta huolimatta jäävät kesken, opiskelua voi jatkaa myöhemmin esimerkiksi aikuislukiossa tai etälukiossa. Aiempien suoritusten ja osaamisen hyväksilukemista ja tunnustamista tulee hakea siitä oppilaitoksesta, jossa aikoo opiskeluaan jatkaa.

Entä jos opinnot lopullisesti jäävät suorittamatta? Lukiokoulutuksen yleissivistävä vaikutus hyödyttää monin tavoin tulevaisuudessa, työelämässä, muissa opinnoissa tai arjessa. Esimerkiksi suomen kielen tai vaikkapa vieraiden kielten osaaminen (sanavaraston laajeneminen, kirjallinen ja suullinen ilmaisu) helpottaa elämää. Tiedot ja taidot yhteiskunnan rakenteista ja toiminnasta edesauttavat osallisuutta ja yhdenvertaisuutta. Hyvän yleissivistyksen turvin pärjää pitkälle esimerkiksi työelämässä. Yleissivistys luo myös pohjaa kaikelle oppimiselle ja nostaa itsetuntoa.

MONIPUOLISTA OPISKELUA

"Aloitin opiskeluni Taivalkosken lukiossa vuonna 2009, mutta keskeytin ne hieman yli vuoden jälkeen. Sain kuitenkin mahdollisuuden jatkaa opintojani nettilukiossa, jossa opiskelin noin puolitoista vuotta. Alun perin aloitin lukio-opiskelun, koska ammattikoulu ei kiinnostanut minua lainkaan. Asuin pienellä paikkakunnalla, jossa oli todella suppea alavalikoima, joten ajattelin, että lukioista olisi minulle kuitenkin hyötyä tulevaisuudessa. Asun nykyään Tampereella perheeni kanssa. Tavoitteeni nyt olisi käydä lukio loppuun ja suorittaa ylioppilastutkinto. Toiveenani olisi suorittaa lähihoitajan ammattitutkinto yhtä aikaa lukio-opintojeni kanssa."

"Toiveenani olisi suorittaa lähihoitajan tutkinto yhtä aikaa lukio-opintojeni kanssa."

Pidän tärkeinä asioina yleistiedon sekä laajan kielitaidon oppimista. Kannatan lukion käymistä esimerkiksi henkilöille, jotka eivät ole aivan varmoja, mitä haluavat tehdä tai opiskella. Opiskelu on monipuolista ja tieto tulee olemaan hyödyksi myöhemmin, sitten kun oma ala löytyy. Suosittelen lukiota myös romaneille. Lukio voi olla juuri sinulle hyödyksi tulevaisuudessa.

Toivoisin joskus tulevaisuudessa voivani työskennellä pienten lasten sairaanhoitajana. Tämä ei ole vain minun päätettävissäni, sillä hakijoita ja vaatimuksia riittää. Tämä kaikki vaatii minulta paljon, sillä elän arkea kolmen pienen lapsen kanssa.”

Hellevi Schwartz, 25 vuotta

ONKO PERINTEISELLE LUKIO- OPISKELULLE VAIHTOEHTOJA?

Vaihtoehtoja on monia. Kysy lisätietoa esimerkiksi opinto-ohjaajaltasi tai etsi lisätietoa internetistä ja löydä mieleisesi väylä lukio-opintoihin. Tässä joitakin vaihtoehtoja:

ERIKOISLUKIO

Erityisen koulutustehtävän saaneissa lukioissa, erikoislukioissa, on yksi tai useampi koulutuslinja. Erikoislukioissa noudatetaan valtakunnallisesta opetussuunnitelmasta poikkeavaa opetussuunnitelmaa ja niihin haetaan omana hakukohteenaan yhteishaussa tai erityishaussa. Lisäksi erikoislukioissa on pääsykokeet. Erikoislukioita ovat esimerkiksi musiikkilukio, kuvataidelukio, urheilulukio tai IB-lukio.

ETÄLUKIO

Etälukiossa on mahdollista opiskella lukio-opintoja joustavasti asuinpaikasta ja elämäntilanteesta riippumatta. Se sopii hyvin esimerkiksi työssäkäyvälle aikuiselle, lukiolaiselle kurssitarjonnan täydentämiseksi tai ulkomailla asuvalle. Etälukiossa on mahdollista suorittaa koko lukion oppimäärä ja ylioppilastutkinto tai opiskella yksittäisiä kursseja verkko-opintoina tai monimuoto-opintoina. Useat aikuislukiot järjestävät etäopetusta. Lisätietoa löydät osoitteesta: www.edu.fi/etalukioetusivu.

LUKIO-OPISKELU MUISSA POHJOISMAISSA

Lisätietoa:
www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/lukiokoulutus/eri_vaihtoehtoja_suurittaa_lukio

LUKIO-OPISKELUJEN TÄYDENTÄMINEN KESÄLUKIOSSA

Lisätietoa:
www.kesalukioseura.fi

MITÄ TARKOITTA...?

ABITURIENTTI

(lat. abire, lähteä pois, puhekielessä abi) Yleisesti käytetty nimitys lukion viimeisen vuoden opiskelijasta, ylioppilaskokelaasta.

PENKKARIT

Lyhenne sanasta penkinpainajaiset, joka tarkoittaa helmikuussa järjestettävää juhlaa abiturienttien päättäessä koulunkäyntinsä ja aloittaessaan valmistautumisen ylioppilaskirjoituksiin.

VANHOJEN PÄIVÄ

Lukion toisen vuoden opiskelijoiden viettämä juhlapäivä, jolloin vietetään vanhojen tansseja ja pukeudutaan juhla-asuihin (vinkki: juhlava romanasu sopii tilaisuuteen täydellisesti).

HYPPYTUNTI

Yhden tai useamman tunnin keskellä koulupäivää oleva aikaväli, jolloin ei ole opetusta.

KERTAUSTUNTI

Koetta edeltävällä tunnilla valmistaudutaan kokeeseen, kerrataan ydinasioita ja kokonaisuuksia.

HYVÄKSILUKEMINEN

Muissa oppilaitoksissa tai aiemmin suoritettut vähintään lukiotasoiset opinnot voidaan hyväksyä lukio-kursseiksi.

PRELIMINÄÄRIT

Ylioppilaskokeessa kirjoitettavien aineiden harjoituskokeita ennen varsinaisia ylioppilaskirjoituksia.

LUKULOMA

Keväällä vajaan kuukauden mittainen aika, jolloin abit valmistautuvat yo-kirjoituksiin.

TENTIT

Lukio-opintojen loppuvaiheessa eri oppiaineiden arvosanaa voi korottaa. Samalla valmentaudutaan yo-kirjoituksiin.

LEHTORI

on lukion aineenopettaja.

KOMPENSAATIO

Ylioppilaskokeen hylätty arvosana voidaan korvata muiden kokeiden paremmista arvosanoista kertyvien kompensatiopisteiden avulla.

LISÄTIETOA

Ota rohkeasti yhteyttä oman paikkakuntasi TE-toimistoon, sosiaalitoimeen, työvoimaneuvojaan, opinto-ohjaajaan tai ole suoraan yhteydessä oppilaitoksiin ja selvitä alueesi lukio-koulutustarjonta ja opiskelumahdollisuudet! Tartu tuumasta toimeen. Tulevaisuutesi odottaa!

www.lukio.fi

www.lukiolaisopas.fi

www.aikuislukiot.fi

www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/lukiokoulutus

www.opintopolku.fi

www.ylioppilastutkinto.fi

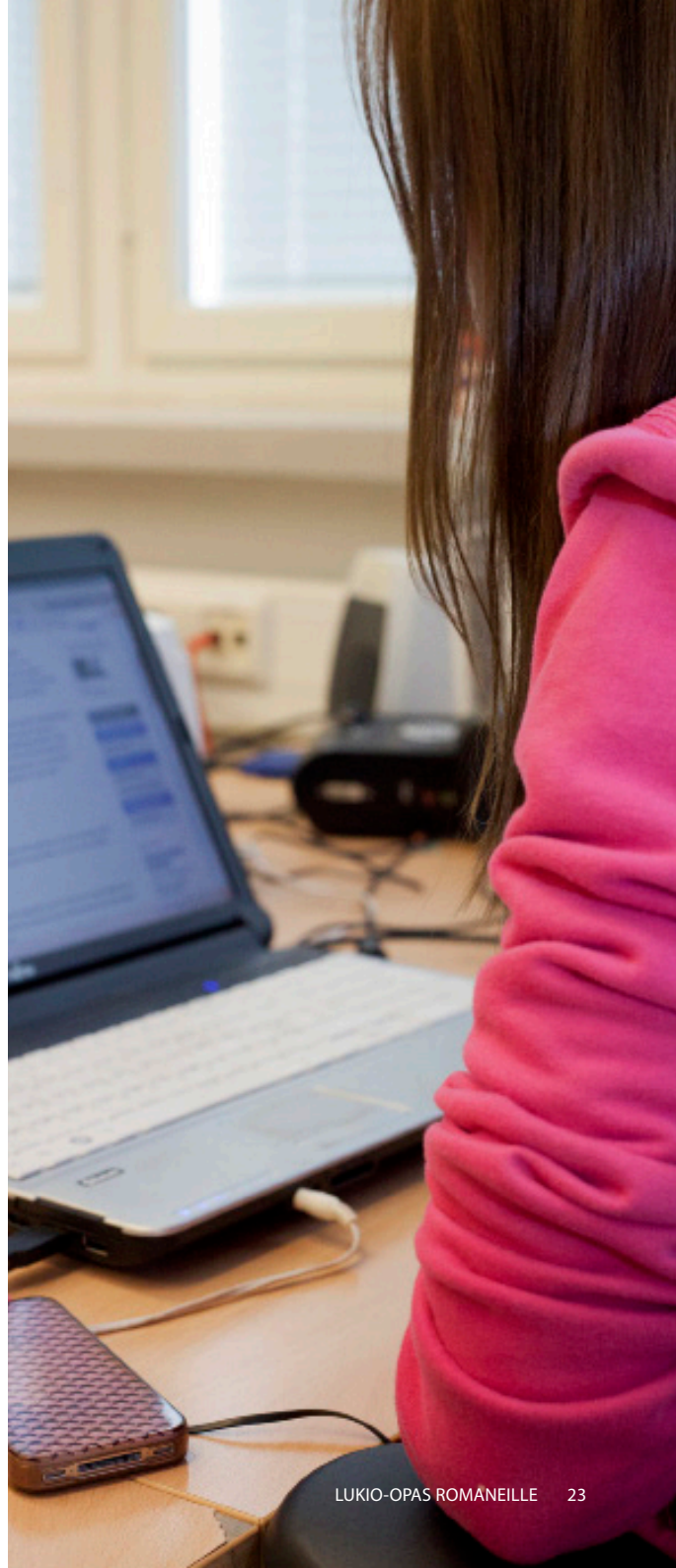
www.erikoislukiot.fi

www.edu.fi/etalukioetusivu

www.kesalukioseura.fi

www.kela.fi/opintotuki

www.te-palvelut.fi

Opetushallitus
PL 380
(Hakaniemenranta 6)
00531 Helsinki

oph.fi